

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Framställning om ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar

Sammanfattning

Försäkringskassan föreslår att föreskrifter som beslutas av central myndighet under regeringen ska kungöras genom att publiceras på myndighetens webbplats. Kungörande av en föreskrift sker idag genom att föreskriften trycks i fysisk form och publiceras i en författningssamling. De tryckta versionerna av Försäkringskassans föreskrifter efterfrågas i mycket begränsad omfattning. Försäkringskassan bedömer därför att det är mer ändamålsenligt och effektivt att kungöra föreskrifter elektroniskt, genom publicering på en webbplats.

Bakgrund

Centrala myndigheter under regeringen får besluta om föreskrifter. För att föreskrifterna ska träda i kraft krävs att de kungörs. Att en författning får bindande kraft först sedan den blivit offentliggjord är en grundläggande princip i ett rättssamhälle. Kungörandet av författningar är av betydelse på flera sätt. Att allmänheten har kännedom om författningarnas innehåll är en förutsättning för att författningarna ska bli efterlevda. Medborgare bör få kännedom om föreskrifter som skapar rättigheter och förmåner så att de kan planera och handla med utgångspunkt i bestämmelserna. Medborgare har även ett legitimt intresse av att kunna följa vad förvaltningsmyndigheter beslutar (se prop. 1975/76:112 s. 33).

Gällande rätt

För kungörande av författningar ska det finnas författningssamlingar för centrala myndigheter under regeringen (3 § 2 lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar [kungörandelagen]). Författningar som beslutas av centrala myndigheter under regeringen ska kungöras i den författningssamling som myndigheten enligt regeringens beslut låter ge ut eller, om en sådan författningssamling saknas, i någon annan av regeringen bestämd författningssamling som ges ut genom en central myndighets försorg (6 § 1 st. kungörandelagen). Regeringen får medge att central myndighet under regeringen kungör författning på annat sätt än i författningssamling. Sådant medgivande får dock lämnas endast om det finns synnerliga skäl (7 § kungörandelagen).

En författningssamling som en central myndighet låter ge ut ska ha samma format och likartad typografisk utformning som SFS senast hade när den gavs ut i tryckt form. Om det finns särskilda skäl för det, får myndigheten besluta om avvikelser från första stycket. En underrättelse om beslutet ska lämnas till regeringen (11 § författningssamlingsförordning [1976:725]). Statliga myndigheter ska se till att de har tillgång till andra myndigheters författningssamlingar i den utsträckning som behövs. Till varje kommun, region och kommunbibliotek som begär det ska kostnadsfritt sändas ett exemplar av en författningssamling som en central myndighet låter ge ut (se 13 § författningssamlingsförordningen).

För att tillförsäkra den offentliga förvaltningen och enskildas tillgång till grundläggande rättsinformation i elektronisk form finns ett offentligt rättsinformationssystem (se 1 § rättsinformationsförordningen [1999:175]). Rättsinformationssystemet ska innehålla sådana gällande föreskrifter som är beslutade av myndigheter under regeringen och som ska kungöras enligt kungörandelagen (se 4 § rättsinformationsförordningen).

Elektronisk publicering i SFS

Författningar som ska publiceras i SFS, Statens författningssamling, publiceras på en särskild webbplats. En sådan författning anses kungjord vid den tidpunkt som den har publicerats i SFS på webbplatsen (se 5 § kungörandelagen).

I samband med att det elektroniska kungörandeförfarandet för SFS infördes övervägdes att behålla kungörande för SFS i pappersform. Att ha dubbla system bedömdes dock medföra onödiga kostnader och att effektivitetsvinster som ett elektroniskt system skulle föra med sig går förlorade (se prop. 2015/16:157 s. 17).

Överväganden och förslag

Försäkringskassans förslag: Föreskrifter som beslutats av centrala myndigheter under regeringen ska kungöras genom att de publiceras elektroniskt i författningssamling på myndighetens webbplats. Om myndigheten saknar en egen författningssamling och genom regeringens beslut kungör sina författningar i en annan myndighets författningssamling, ska författningen anses kungjord när den har publicerats elektroniskt i denna författningssamling.

Skälen för förslaget:

Kungörandet syftar bland annat till att göra en författning allmänt känd. Om mycket få personer begär att få ta del av de tryckta versionerna kan det ifrågasättas om ett kungörande genom att trycka en föreskrift fyller den funktionen. Det är ett rimligt antagande att de som önskar ta del av myndigheters föreskrifter idag i huvudsak gör det genom att ta del av de digitala versionerna. Det är därför också rimligt att dessa är att betrakta som original och att användaren kan förvänta sig att det är de autentiska versionerna.

Nya lagar och förordningar kungörs sedan flera år tillbaka genom att publiceras i SFS på en särskild webbplats. Att ha en annan ordning för kungörande av föreskrifter framstår inte som ändamålsenligt. Det finns också fördelar med att ha ett likartat kungörandeförfarande för samtliga författningar, oavsett om de är lag, förordning eller föreskrifter.

Det finns i nuläget krav på att föreskrifter ska publiceras elektroniskt i ett rättsinformationssystem. Det kravet uppfyller myndigheterna genom att länka till sina författningssamlingar från en webbsida, lagrummet.se. Länkarna går till myndigheternas författningssamlingar, som i huvudsak finns publicerade på myndigheternas egna webbplatser.

Att kungöra genom publicering på myndighetens egen webbplats framstår som effektivare och mer ändamålsenligt än att kungöra genom att trycka föreskrifterna. Att kungöra genom publicering på detta sätt och inte på någon annan webbplats har också fördelen att det i många fall inte kräver något ytterligare arbetsmoment i jämförelse med myndigheters nuvarande arbetssätt, eftersom publicering i rättsinformationssystemet sker genom länkar till myndigheternas webbplatser.

Det kan tänkas att det kommer finnas behov av att kungöra föreskrifter på ett sätt som avviker från huvudregeln. För sådana fall bör regeringen även i fortsättningen ha möjlighet att föreskriva undantag.

Krisberedskap

I händelse av krig eller kris kan ett elektroniskt kungörande vara en fördel, eftersom det inte krävs att en myndighet har tillgång till tryckeri för att kungöra föreskrifter. Ett elektroniskt kungörande medför också att det finns möjlighet att meddela föreskrifter snabbare än om det finns krav på att föreskriften ska tryckas.

Om kungörande av en eller flera föreskrifter behöver ske när tillgång till internet eller myndighetens webbplats inte finns kan problem uppstå. Regeringen får dock enligt 7 § kungörandelagen medge att central myndighet får kungöra författning på annat sätt, om det finns synnerliga skäl. Det finns således utrymme för regeringen att tillåta att författningar kungörs på annat sätt än publicering på myndighetens webbplats om en sådan situation uppstår.

Vid en sådan situation kan det även finnas behov av att ta del av föreskrifter i fysisk form. Detta behov finns dock inte endast för föreskrifter, utan kan även röra exempelvis lagtext, allmänna råd och vägledningar. Ett elektroniskt förfarande för kungörande medför inte några hinder för att ha en sammanhållen strategi för tillgång till viktiga dokument i fysisk form.

Säkerhet

Om kungörande av en föreskrift sker genom publicering på en webbplats krävs att det är möjligt att säkra dokumentets integritet och att säkerställa att ingen kan ändra lydelserna i dokumentet. Det har varit möjligt att hitta en säkerhetsmässig godtagbar lösning för publicering i SFS. Det bör vara möjligt att göra motsvarande för föreskrifter. Eftersom en majoritet tar del av Försäkringskassans föreskrifter elektroniskt är det redan idag av stor vikt att de föreskrifter som publiceras elektroniskt är korrekta. Vidare kommer arbets sättet för Försäkringskassans del innebära att beslutet om föreskrifter skrivs ut och signeras i fysisk form och därefter arkiveras. Det finns således ett fysiskt original vid behov av jämförelser av om avvikelser uppstått.

Behov av ändringar i kungörandelagen och författningssamlingsförordningen

För att möjliggöra för centrala myndigheter under regeringen att kungöra föreskrifter elektroniskt på sin webbplats behövs ändringar i såväl kungörandelagen som författningssamlingsförordningen. Försäkringskassan har lämnat förslag på sådana ändringar i bilagan med författningsförslag. Förslaget till ändring i kungörandelagen kommenteras nedan under rubriken Författningskommentar.

Försäkringskassan föreslår en ändring av 11 § första stycket i författningssamlingsförordningen. Förslaget till ny lydelse är utformat med bestämmelserna om elektroniskt kungörande av SFS som förebild. Det innebär att en författning som ska kungöras i central myndighets författningssamling ska föras in i den författningssamlingen i ett elektroniskt dokumentformat som innebär att författningen till form och innehåll stämmer överens med vad som beslutats. Andra stycket i bestämmelsen bör upphävas, eftersom myndigheter inte bör kunna besluta om undantag från första stycket. Förslaget innebär också att det inte längre kommer att föreligga en skyldighet för centrala myndigheter att utforma sina författningssamlingar med samma format och likartad typografisk utformning som SFS senast hade när den gavs ut i tryckt form.

Eftersom syftet med förslagen är att en myndighet inte längre ska behöva trycka föreskrifter i fysisk form behöver även 13 § författningssamlingsförordningen ändras, så att det inte längre finns en skyldighet att sända exemplar till kommuner, regioner och kommunbibliotek som begär det. Kommuner, regioner och kommunbibliotek kommer istället att ha möjlighet att ta del av centrala myndigheters föreskrifter digitalt.

Författningssamlingsförordningen är utformad utifrån att centrala myndigheters författningssamlingar ska kungöras genom tryckning, och flera paragrafer behöver därför anpassas på så sätt att elektronisk publicering ersätter eller kompletterar begreppet tryckning. Eftersom denna framställning inte berör länsstyrelsernas författningssamlingar behöver vissa bestämmelser fortsatt behandla frågor om tryckta författningssamlingar. För SFS finns en bestämmelse om att regeringskansliet ansvarar för säkerheten på webbplatsen som SFS publiceras på. Försäkringskassan ser inte att det finns behov av en särskild reglering om att myndigheter ansvarar för säkerheten på sina egna webbplatser.

I bilaga till denna framställning finns förslag till ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar och författningssamlingsförordningen (1976:725) (bilaga med författningsförslag).

Konsekvensutredning

Syftet med förslaget, alternativa lösningar och effekter av utebliven ändring

Syftet med förslaget

Syftet med förslaget är att effektivisera hanteringen av beslutade föreskrifter och att säkerställa att föreskrifter kungörs på ett lämpligt sätt.

Medgivande till alternativt tillvägagångssätt för kungörande

Regeringen har möjlighet att medge att en myndighet kungör författning på annat sätt än i författningssamling. Sådant medgivande får endast lämnas om det finns synnerliga skäl (se 7 § kungörandelagen). Enligt 9 § författningssamlingsförordningen får de centrala myndigheter som är upptagna i bilaga 2 till förordningen under tid som anges i bilagan kungöra författningar på annat sätt än i författningssamling som avses i förordningen.

Av förarbetena framgår att det är angeläget att det finns en enhetlig ordning i fråga om kungörandet av författningar som beslutas av centrala myndigheter under regeringen. För att det enhetliga systemet för författningskungörande inte ska brytas sönder är det nödvändigt att dispensmöjligheten tillämpas med stor varsamhet (se prop. 1975/76:112 s. 72 och 75).

Finansinspektionen och Havs- och vattenmyndigheten har medgetts att publicera delar av föreskrifter eller vissa föreskrifter elektroniskt. Dessa föreskrifter ska också hållas tillgängliga hos myndigheten. Ingen myndighet har medgetts ett generellt undantag för att publicera samtliga föreskrifter i en författningssamling elektroniskt.

Eftersom det krävs synnerliga skäl för att medge undantag från de ordinarie kraven på kungörande är Försäkringskassans bedömning att nuvarande lagstiftning inte tillåter att regeringen beslutar om ett generellt medgivande för Försäkringskassan att kungöra föreskrifter elektroniskt. För att Försäkringskassan ska få möjlighet att kungöra sin författningssamling elektroniskt krävs därför en lagändring.

Förändrade arbetssätt för att trycka föreskrifter

Ett alternativ för Försäkringskassan är att själv trycka föreskrifter istället för att beställa tjänsten från ett tryckeri.

Föreskrifter ska tryckas i det s.k. statsformatet G5S (165 X 242 mm), det vill säga det format som SFS tidigare trycktes i (se 11 § författningssamlingsförordningen). Försäkringskassan saknar möjlighet att automatiskt beskära och efterbehandla statsformatet, utan det behöver i så fall ske för hand. Ett ändrat arbetssätt skulle därför inte medföra annat än marginella kostnadsbesparingar och de positiva effekterna av att kungöra föreskrifter digitalt skulle utebli.

Utebliven ändring

En utebliven ändring skulle innebära att myndigheter fortsatt behöver använda resurser till att trycka föreskrifter i fysisk form samt att de positiva effekterna av en digitalisering av kungörandeförfarandet skulle utebli.

Offentligfinansiella effekter

Konsekvenser för försäkringskostnaderna

Förslaget förväntas inte innebära några förändringar av försäkringskostnaderna.

Konsekvenser för Försäkringskassans förvaltningskostnader

Förslaget förväntas innebära en kostnadsbesparing för Försäkringskassan och andra myndigheter. Tryckkostnaderna för tryck av författningssamlingen FKFS uppgick för år 2023 till cirka 20 000 kr. Därutöver förväntas förslaget medföra att personal behöver lägga mindre tid på att administrera tryckning och förvaring av de tryckta föreskrifterna.

Förslaget förväntas inte innebära några initiala kostnader för Försäkringskassan.

Risk för felaktiga utbetalningar och bidragsbrott

Förslaget bedöms inte påverka risken för felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Effekter för enskilda

I takt med att internet framstår som det naturliga sättet att söka information på, skulle förslaget innebära en trygghet för den enskilda att veta att författningar beslutade av centrala myndigheter träder i kraft genom publicering på en webbplats, och inte genom att tryckas i fysisk form och förvaras hos myndigheten. Eftersom de exemplar som Försäkringskassan låter trycka upp efterfrågas i mycket begränsad utsträckning borde effekterna av att inte längre ha tillgång till en tryckt version av författningssamlingen inte medföra någon negativ effekt för enskilda.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslagen bör träda i kraft så snart som möjligt. Försäkringskassan ser att det är angeläget att reformen träder ikraft i närtid eftersom den förenklar Försäkringskassans beredskapsarbete.

Äldre bestämmelser bör gälla för författningar som har utfärdats före ikraftträdandet. Det innebär att författningar som utfärdats före ikraftträdandet av nu föreslagna bestämmelser inte behöver kungöras igen efter ikraftträdandet.

Författningskommentar

Förslag till lagen om ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar.

6 a §

Centrala myndigheter under regeringen, som enligt regeringens beslut låter ge ut en författningssamling, ska se till att denna författningssamling publiceras elektroniskt på myndighetens webbplats.

En författning som en central myndighet beslutar anses kungjord när den har publicerats elektroniskt i en sådan författningssamling som avses i 6 §.

Paragrafen är ny.

Enligt första stycket ska centrala myndigheter under regeringen, som enligt regeringens beslut låter ge ut en författningssamling, se till att denna författningssamling publiceras elektroniskt på myndighetens webbplats. Centrala myndigheter under regeringen kan således inte enbart ge ut sin författningssamling i tryckt format. Bestämmelsen innebär vidare att det inte finns någon skyldighet för centrala myndigheter under regeringen att ge ut sin författningssamling i tryckt format.

Tidpunkten för kungörandet har stor betydelse för när en författning kan göras gällande i förhållande till allmänheten. Av andra stycket följer att en författning anses kungjord när den har publicerats elektroniskt i myndighetens författningssamling och därmed gjorts åtkomlig på myndighetens webbplats på internet. Om myndigheten saknar en egen författningssamling och genom regeringens beslut kungör sina författningar i en annan myndighets författningssamling, anses författningen kungjord när den har publicerats elektroniskt i denna författningssamling. Sedan tidigare gäller att en central myndighets författning som kungörs i Svensk författningssamling enligt 6 § tredje stycket anses kungjord när den har publicerats i Svensk författningssamling på webbplatsen (se 5 § andra stycket).

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den **[datum]**.
2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för författningar som har utfärdats före ikraftträdandet.

Av första punkten framgår att lagen träder i kraft **[datum]**.

Av andra punkten framgår att äldre bestämmelser gäller för författningar som har utfärdats före ikraftträdandet. Det innebär att författningar som utfärdats före ikraftträdandet av nu föreslagna bestämmelser inte behöver kungöras igen efter ikraftträdandet.

Beslut i detta ärende har fattats av Marie Axelsson. Föredragande har varit Saga Henriksdotter.

Försäkringskassan

Marie Axelsson
Rättschef

Saga Henriksdotter
Föredragande

Adress
Försäkringskassan
103 51 Stockholm
Webbplats
forsakringskassan.se

Telefonnummer
08-786 90 00
Organisationsnummer
202100-5521

Författningsförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar.

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1976:633) om kungörande av lagar och andra författningar ska införas en ny paragraf, 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 a §

Centrala myndigheter under regeringen, som enligt regeringens beslut låter ge ut en författningssamling, ska se till att denna författningssamling publiceras elektroniskt på myndighetens webbplats.

En författning som en central myndighet beslutar anses kungjord när den har publicerats elektroniskt i en sådan författningssamling som avses i 6 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den **[datum]**.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för författningar som har utfärdats före ikraftträdandet.

Förslag till förordning om ändring i författningssamlingsförordningen (1976:725)

Härigenom föreskrivs att 11, 13, 14, 19 och 20 §§ författningssamlingsförordningen (1976:725) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

En författningssamling som en central myndighet låter ge ut ska ha samma format och likartad typografisk utformning som SFS senast hade när den gavs ut i tryckt form.

Om det finns särskilda skäl för det, får myndigheten besluta om avvikelser från första stycket. En underrättelse om beslutet ska lämnas till regeringen.

En författning som ska kungöras i central myndighets författningssamling ska föras in i den författningssamlingen i ett elektroniskt dokumentformat som innebär att författningen till form och innehåll stämmer överens med vad som beslutats.

13 §

Statliga myndigheter ska se till att de har tillgång till andra myndigheters författningssamlingar i den utsträckning som behövs. Till varje kommun, region och kommunbibliotek som begär det ska det kostnadsfritt sändas ett exemplar av en författningssamling som en central myndighet låter ge ut.

Statliga myndigheter ska se till att de har tillgång till andra myndigheters författningssamlingar i den utsträckning som behövs.

14 §

Kostnaderna för gemensam författningssamling skall fördelas mellan myndigheterna. Myndighet som utnyttjar annan myndighets författningssamling skall svara för därav uppkommande trycknings- och distributionskostnader.

Myndighet som utnyttjar annan myndighets författningssamling ska svara för därav uppkommande kostnader.

19 §

Tillstånd till tryckning av en författning som ska tas in i en författningssamling meddelas av utgivaren eller den som han eller hon bestämmer. Tillstånd till elektronisk publicering av SFS meddelas av utgivaren eller den som han eller hon bestämmer.

Tillstånd till tryckning eller elektronisk publicering av en författning som ska tas in i en författningssamling meddelas av utgivaren eller den som han eller hon bestämmer. Tillstånd till elektronisk publicering av SFS meddelas av utgivaren eller den som han eller hon bestämmer.

I fråga om författning som utfärdas av regeringen får tillstånd som avses i första stycket meddelas sedan en chefstjänsteman inom det departement där ärendet har handlagts, eller den som han eller hon bestämmer, har godkänt att författningen trycks eller publiceras.

I fråga om författning som utfärdas av någon annan än regeringen får tillstånd som avses i första stycket meddelas, sedan den som är behörig har godkänt att författningen trycks eller publiceras.

20 §

I SFS ska varje författning kungöras för sig. Det ska för varje författning framgå vilken dag den har publicerats i SFS.

I centrala myndigheters författningssamlingar ska varje författning kungöras var för sig. Det ska för varje författning framgå vilken dag den har publicerats i författningssamlingen.

I fråga om andra författningssamlingar får endast en författning tryckas på samma blad. Detta gäller dock inte när författningarna förs samman i bokband. För varje författning anges på bladets första sida dagen då den har kommit ut från trycket.

Varje författning i en författningssamling ska tilldelas ett löpnummer, som består av årtal och ett nummer som är löpande för kalenderår och åtskiljs från årtalet genom kolon. En författning kan dessutom ges en sabbeteckning som visar dess ämnestillhörighet.

Tredje stycket ska tillämpas även på en sådan notis som avses i 5 eller 12 §. Notisnumreringen ska utgöra en serie för sig.

-
1. Denna förordning träder i kraft den **[datum]**.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för författningar som har utfärdats före ikraftträdandet.